

Panun rakinoita

Linnankosken "Jeftan tytär"

"Pieni laaksonpohjukka Gileadin vuoristossa Takana vähittäin kohoavia vuoria, sivuilla metsää, metsän reunassa vasemmalla Jeftan maja tuuheiden leipät ja viikunapuiden suojassa. . ." Näin kuvaa Johannes Linnankoski näytelmänsä "Jeftan tytär" alussa Jeftan, Israelin sankarin, kotiseutua.

"Iltapäivän aurinko paistaa heleästi vasemmalta. . ."

Siltä tosiaan tuntui hiihtäjistä, kun hän vääntäytyi tupatentäyden Oulunsalon nuorisoseurantalon matkailukonkurssin alle kevättalvisen illan hiipivässä hämärässä. Yhtäkkiä muuttui maisema matkamiehen edessä: kukassaan oleva lehtimaja vasemmalla, oikealla köynös-

tetty Jeftan maja, taustalla kaukaisuuteen häipyvät vuoret, kaiken yllä etelän kuulas taivas. Näyttämökuvassa oli jotain, mikä ehdottomasti heti toi mieleeni Kiven "Lean" ikivanhat maisemat. Mutta niinpä molempien näytelmien kotimaana onkin Palestiina, Pyhä maa, ja molempia kirjailijoita on innoittanut Raamatun kieli. Tuomarienkirjan 11. luvussa kerrotaan Jeftasta, Gileadilaisesta, joka oli väkevä sotamies. Kansansa kutsusta kävi hän, äsken kodistaan karkoitettu äpärä, vihollista vastaan ja voitti sen. Mutta voittoa rukoileksaan oli hän luvannut Herralle, että "mitä ikinä tulee huoneeni ovesta minua vastaan, kun minä rauhassa palajan Ammonin lapsilta, se olkoon Herran oma: minä uhraan sen polttouhriksi!" Ja kun hän pala-

si, niin katso, hänen tyttärensä kävi häntä vastaan. . .

Ristiriita, mikä syntyy Herralle annetun lupauksen ja isänrakkauten välillä on se aihe, mikä tässä Raamatun kertomuksessa on niin monia maailmankirjallisuuden valioita viehättänyt. Hagar, Jeftan tytär, käy riemulla vapaaehtoisesti Kohtalon määräämää tietään. Juuri tässä on Linnankoski tavannut jotain omimmasta itsestään, hänen kirjailijaluonteelleen läheistä: Häntä on innoittanut tämä ylevästi korkeimman siveellisyyden tietä kulkeva nuori nainen. Raamatun kertomus on kuitenkin vähäsanainen ja tapaukseton, mutta Linnankoski on ikäänkuin taikasauvalla koettanut sitä ja katso: runoelma — sillä nimellä hän tämän viimeisen teoksensa kutsuihin — alkaa elää. Kirjailija punoo siihen aiheita, joita alkulähde ei tunne. Hagarilla on rakastettu, joka on soittanut vihollista vastaan, joka rientää ennen Jeftaa ilmoittamaan hänen saapumisestaan. Sinänsä ei tämä

Raamatun kehityksetön, juoneton kertomus riitä draaman aiheeksi, mutta Linnankosken pikkunäytelmässä onkin päävievä ylevässä, voimakkaassa tunnelmassa ja kirkaassa lyyrikkyydessä, mitkä molemmat ovat kirjoittajan kynästä kirjonneita.

Paitsi yksilön siveellinen taistelu on kirjailijaa innoittanut israelilaisten isänmaallinen mieli ja heidän uskollisuutensa Herran edessä. Heidän esi-isänsä olivat vastikään kääntyneet vieraiden jumalien puoleen ja joutuneet kärsimään, mutta nyt he ovat kansa, joka on Jehovalle uskollinen, jolloin Jehova vie kansansa voittoon.

Ei tiennyt Linnankoski tätä näytelmää kirjoittaessaan kirjoittavansa viimeistä kappalettaan: Siitä huomatta näytelmän loppukohtauksessa on ikäänkuin elämälle jäähyväisensä jättävän ihmisen toisaalta riemua elämän lahjoista, toisaalta murhetta elämän lyhyydestä. (jatk)

P a n u.